

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příprava na vyučování Přírodopisu s cíli v oblasti EV

<p>Název učební jednotky (téma)</p>	<p>Nedaleko od Zvole, rozkládá se Homole</p>
<p>Stručná anotace učební jednotky</p>	<p>Chcete u žáků druhého stupně rozvíjet a podporovat vztah a senzitivitu k životnímu prostředí a místní krajině? Inspirací pro tuto učební jednotku byly zkušenosti, znalosti, aktivity a osvědčený model od Josepha Cornella. Během učebního celku se s žáky snažíme vyjadřovat vlastní prožitky z přírody, zkoušíme ji vnímat různými smysly a hodnotit vlastní vztah k místu, kde žijí.</p> <p><i>Hlavní myšlenka:</i> Zprostředkovat dětem vnímání osobního vztahu k přírodě (vlastní prožitky, pocity). Poskytnout prostor pro navození zájmu o místo v přírodě, blízko kterého žák žije.</p>
<p>Nutné předpoklady</p> <p>(Již osvojené znalosti a dovednosti žáků, které umožní, aby jednotka efektivně směřovala ke svým cílům).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Žáci dokáží vnímat a sdílet s ostatními své pocity a naslouchat si.
<p>Časový rozsah učební jednotky</p>	<p>110 minut (+ 30 minut na přesun do vybrané přírodní lokality)</p>
<p>Věk žáků (ročník)</p>	<p>6.–7. ročník</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zařazená průřezová témata (včetně čtenářství)	OSV	MKV	MV	VMEGS	VDO	EV	Čtenářství
						Ano	
Vyučovací obor(y)	<p>Přírodopis</p> <p><i>Očekávané výstupy vzdělávacího oboru (RVP):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Žák aplikuje praktické metody poznávání přírody. Žák dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody. 						
Dlouhodobé cíle (Klíčové kompetence, části profilu absolventa, části výchovné a vzdělávací strategie školy)	<p><i>Klíčové kompetence</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Žák formuluje své myšlenky a názory. Žák naslouchá promluvám druhých lidí, účinně se zapojuje do diskuze, obhájí svůj názor. Žák chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí. 						
Cíle jednotlivých průřezových témat a čtenářství, které chci v dané učební jednotce naplnit	<p>EV</p> <ul style="list-style-type: none"> Žák popíše svůj vztah k přírodě na základě svých dosavadních zkušeností a své vyjádření zdůvodní. 						
Cíle učební jednotky	<ul style="list-style-type: none"> Žák popíše své pocity, které prožíval během pobytu v přírodě. Žák zhodnotí, jak vnímá kousek chráněného území v dosahu jejich bydliště. 						

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	<ul style="list-style-type: none"> • Žák zhodnotí, jak vnímají toto místo v určeném časovém období. <p><i>Dovednostní cíle:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák dovede se soustředit na vnímání přírodního prostředí, ve kterém se nachází. • Žák sdílí své prožitky z pobytu na Zvolské homoli s ostatními spolužáky. <p><i>Znalostní cíle:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák vysvětlí, jak se mohou živočichové v tomto prostředí maskovat (mimikry).
<p>Hodnocení</p> <p>(Z čeho učitel i žáci poznají, že bylo dosaženo cílů a jak to učitel i žáci budou hodnotit)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zpracovaný pracovní list s osobními postřehy a zaznamenanými pocity. • Vytvoření dopisu každým žákem, v kterém vyjádří, jak vnímají toto místo. • Společné sdílení s aktivní účastí žáků (naslouchání + sdílení).
<p>Popis učební jednotky</p>	<p><i>Pro provedení této učební jednotky se se žáky přemístíme na příjemné místo v přírodě v okolí školy. Ideálně se na toto místo vypravíme s žáky opakovaně během roku, aby si k němu žáci mohli vytvořit hlubší vztah. My jsme se vypravili na Zvolskou Homoli, která je skalním útvarem – přírodní rezervací 30 min chůze od školy ve Vraném nad Vltavou.</i></p> <p>1. Části zvířat – 1. fáze: vzbuzení zájmu (20 min)</p> <p>Žáci se rozdělí do skupin (3–4 členných) a sami si vyberou zvíře, které by mohlo na Homoli žít, které na Homoli mohou potkat. Úkolem dětí je pomocí pantomimy nebo živého obrazu ztvárnit ostatním vybrané zvíře. Ostatní mohou hádat, jaké zvíře skupina předvádí. Po hře se můžeme krátce pobavit o tom, zda vybraní živočichové zde žijí či nikoliv.</p> <p>2. Stezka všímavosti – 2. fáze: zaměření pozornosti (30 min)</p> <p>Známa aktivita, ale je nutné dát pozor na to, aby z toho nevznikla soutěž. Toto lze ošetřit při zadání i po aktivitě. Cílem je, aby žáci</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

uklidnili své myšlenky, a pomocí smyslů začali vnímat přírodu, začali se soustředit.

V terénu se umístí provaz – cca 40 metrů dlouhý (vyznačená stezka všímavosti), na které jsou umístěné předměty (cca 20). Při větším počtu žáků můžeme rozdělít skupinu na dvě a jednu polovinu necháme jít od půlky do konce, druhou od začátku, předejde se dlouhému čekání. Každý jde sám, s větším rozstupem mezi sebou, a snaží se na stezce soustředit a zrakem předměty vyhledávat. Předměty, které můžeme umístit do terénu: řetězy, hřebíky, kolíčky – nabarvené i přírodní, zrcadlo, rámeček, balonek, štětec, nůž, umělohmotná zvířátka apod. Žáci se snaží předměty zapamatovat. Poté si stezku projdeme všichni a společně objevujeme předměty na stezce, žáci lektora zastavují v místě, kde ví, že je nějaký předmět. Jiná varianta: na stezce je fáborkem vyznačeno místo, kde se něco nachází, žáci soustředí pozornost u těchto míst.

Sdílení po aktivitě: Které předměty byly pro ně méně viditelné, jasné (čeho jste si všimli hned) a které byly snadno přehlédnutelné (čeho jste si všimli na poslední chvíli)? Co je překvapilo?

Poté je možné si popovídat o zbarvení a maskování živočichů v daném prostředí. Všimli si žáci nějakých živočichů na stezce? Jak by se oni zamaskovali, aby je nikdo neuložil? Jak se maskují živočichové malých rozměrů (hmyz)? Živočichové si hledají místa, kam se ukrýt, kde se cítí bezpečně, teď si své místo najdou i žáci:

Pomůcky: předměty na stezku, dlouhý provaz

3. Zkoumání mého „kousku“ místa – 3. fáze: přímá zkušenost (20 min)

Každý žák si najde v prostoru své místo, které ho něčím (čímkoli) zaujalo např. místo, kde se cítí bezpečně, kde je mu příjemně apod. Na místě se má zastavit, sednout si, poslouchat nebo pozorovat blízké okolí vybraného místa. Každý dostane desky s pracovním listem (Příloha A). V pracovním listu jsou pomocné body, na které se každý zaměří.

Pomůcky: karimatka nebo jiná podložka na sezení, desky, tužky

4. Sdílení předešlé aktivity: 4. fáze: sdílení (15–20 min)

Sdílíme společně v kroužku. Nejprve žáci popíší situaci, co se

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	<p>dělo, co viděli, co slyšeli. Poté se zaměříme na pocity:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Jak bylo těžké místo najít? ➤ Podle čeho jste ho našli? ➤ Jak žáci své místo vnímali, co cítili? <p>Dále se věnujeme sdílení jejich postřehů z vnímání svého okolí, které zaznamenali do pracovního listu.</p> <p>Pokud je čas, mohou si žáci vytvořit dvojice, ukázat si navzájem svá místa a podělit se s kamarádem o své zážitky. Až poté můžeme udělat sdílení v celé skupině.</p> <p>5. Vzkaz pro sebe – napsání dopisu (15 min)</p> <p>Napsání dopisu: žáci napíší na obálku sebe jako příjemce. Žáci sami sobě napíší dopis o tom, jak nyní vnímají tento kousek přírody. Dopis vloží do obálky a zalepí, nikdo než oni sami číst dopis nebude. Za rok či půl jim bude dopis zaslán nebo předán. Pedagog se žáky další rok zhodnotí, jestli jejich vztah k danému místu je jiný a v čem se změnil</p> <p><i>Pomůcky: čistý papír, obálky</i></p>
<p>Seznam příloh</p>	<p>Příloha A – Pracovní list</p> <p>CORNELL, Joseph. <i>Sharing Nature with Children Volume I and II</i>, Nevada City, CA : DAWN Publications, 1979.</p>
<p>Autor lekce (realizátor učební jednotky), škola</p>	<p>Mgr. Eva Stebelská, Mgr. Jan Vrtiška ZŠ Vrané nad Vltavou U Školy 208, 252 46 Vrané nad Vltavou</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Závěrečná sebereflexe učitele

(následuje po odučení učební jednotky)

<p>Co se mi osvědčilo během vyučování (co fungovalo, mělo úspěch, z čeho jsem měl/a radost).</p>	<p>Velmi dobře fungovala aktivita na soustředění pozornosti v přírodě (2. fáze), kdy se žáci skutečně dokázali soustředit a tiše pozorovat své blízké okolí.</p> <p>Pracovní list ve třetí aktivitě byl velmi dobrým vodítkem, pomůckou na co se mají žáci zaměřit.</p> <p>Osvědčilo se zařazení sdílení pocitů ve dvojicích i ve velké skupině u aktivity č. 3.</p>
<p>S jakými problémy (obtížemi) jsem se během vyučování setkal/a.</p>	<p>Někteří žáci měli problémy s delším časovým úsekem, který byl věnovaný jejich vlastním pocitům a prožitkům při 3. aktivitě.</p> <p>Zadání dopisu proběhlo s časovou prodlevou cca 15 minut po aktivitě č. 4. Přesunovali jsme se s žáky na jiné místo. Byli po delší pauze a procházce méně soustředění, věnovali dopisu méně pozornosti, bylo náročnější je k napsání dopisu motivovat.</p>
<p>Co bych příště udělal/a jinak (jak bych upravil/a tuto přípravu).</p>	<p>U aktivity č. 3 by bylo dobré, aby pedagog pomáhal žákům, kteří mají problém setrvat delší dobu na jednom místě a věnovat čas jen sám sobě.</p> <p>Zadání poslední aktivity (Vzkaz pro sebe – napsání dopisu) bych navázala bezprostředně po sdílení pocitů z daného místa.</p>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pracovní list

Najdi si místo, které tě čímkoli zaujalo. Chvíli se kolem něj i v něm procházej a jen si to užívej. Vyber si, kde se budeš cítit dobře, kde se můžeš posadit, přemýšlet a hledat odpověď na tyto otázky:

- Jakých věcí či detailů sis všiml/a jako prvních?

.....

.....

.....

- Jak se tady cítíš?

.....

.....

.....

Najdi si nejlepší výhled a pojmenuj si ho. Potom zkus tento pohled zaznamenat kresbou. Později uvidíš, zda tvůj kamarád podle tvé kresby místo najde. Tvá kresba bude jakýmsi jeho průvodcem.

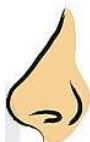
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Dále si najdi nejlepší místo pro naslouchání zvuků přírody. Pokus se poslouchat delší dobu (můžeš zavřít oči) a najít nejméně pět různých zvuků. Zkus určit, co nebo kdo tyto zvuky vydává.

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

Najdi si nejvíce pozoruhodný strom. Nakresli ho a napiš, čím je pro tebe jedinečný.

Nakonec si projdi své místo a párkrát se během procházení zastav. Zavři oči a zaměř svou pozornost na čich. Zkus najít tři různé pachy a popsát, odkud pocházejí.

1. ....
2. ....
3. ....

